

Горива и индустријска вода

предавања, школска 2022/23

др Владимир Јовановић, ван.проф.

Биогорива зашто?

- обновљива,
- доступна свуда,
- не доприноси ефекту стаклене баште,
- већа запосленост...

Обновљива или алтернативна горива...
преклапање појмова.
Вода може да буде обновљиво гориво... кад се
користи за производњу водоника хидролизом...

Обновљива/Био горива

Горива из обновљивих извора (доминантно биомасе):

- Дрвна биомаса
- Пољопривредна биомаса
- Алге
- Сточни измет

Произведена биогорива

- Чврста:
  - дрвени угаљ (ћумур)
  - брикети
  - пелети
  - торификована (блага пиролиза – на 200 до 320 °C)

Произведена биогорива

- Течна:
  - биоетанол
  - биометанол
  - биодизел
  - биотечности

Произведена биогорива

■ Гасовита:

- биогас (добијен ферментацијом сточног измета, или биомасе)
- водоник (добијен пиролизом, торефакцијом, из алги, бактерија и микроорганизама)

Директива 2001/77/ЕС

Биомаса – појам

- Биомаса представља биоразградиви део производа, отпада или остатака из пољопривреде (укључујући материје биљног и животињског порекла), шумарства и сродних индустрија, као и биоразградиви део индустријског и градског отпада.

Примери биомасе

Биомаса – предности

- Обновљив извор енергије
- Смањење зависности од увоза горива
- Доприноси смањењу емисије ГХГ
- Доприноси смањењу загађења животне средине
- Доступност

Биомаса – недостаци

- Може да доведе до дефорестације
- Неопходне велике површине земљишта
- Захтева развој нових технологија
- Висока цена (зависи од могућности продаје нуспроизвода)
- Производња зависи од великог броја утицајних фактора, временски услови нпр.
- Мала запреминска топлотна моћ

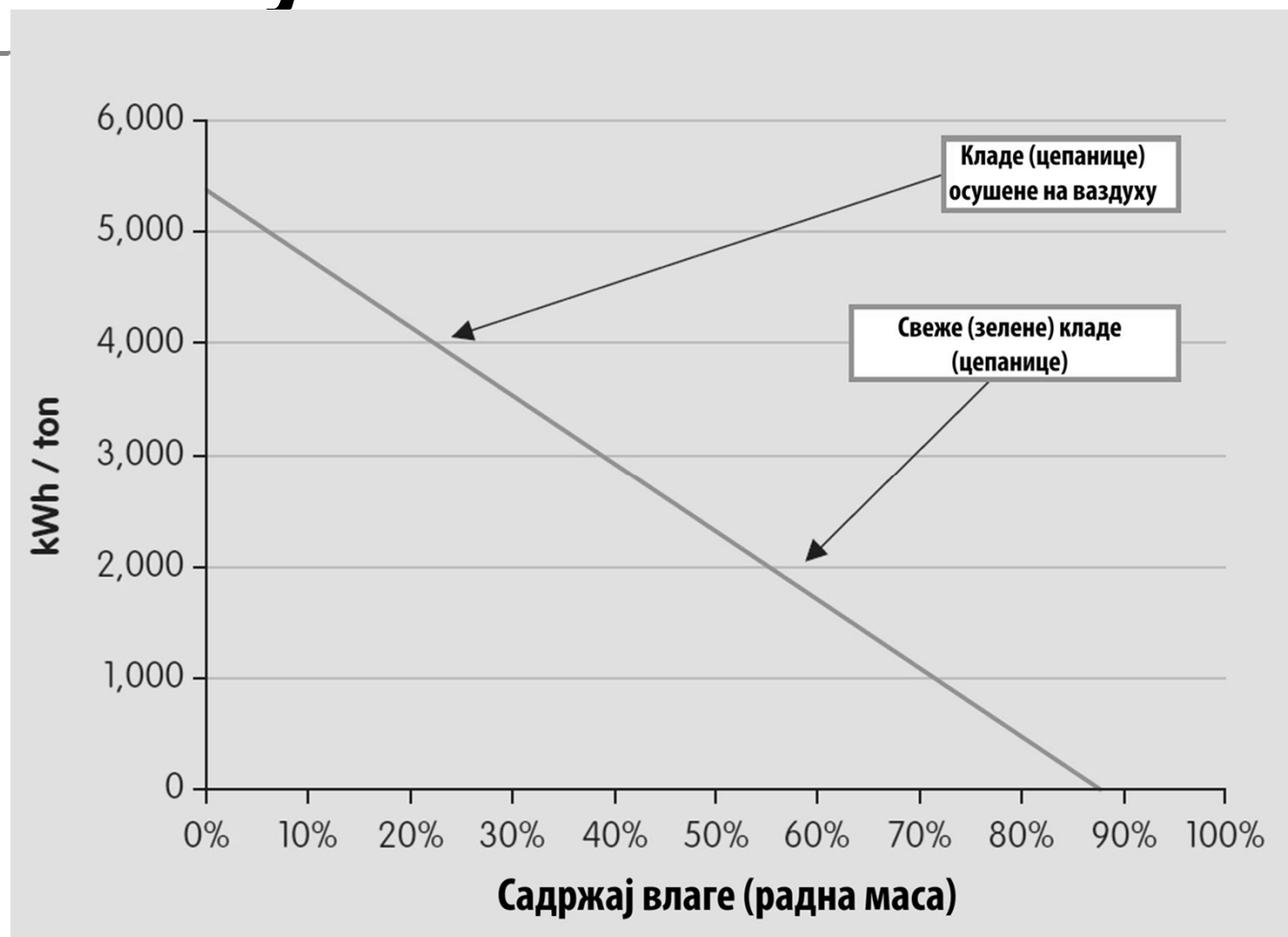

Дрво – основна својства

- 75 % масе може да се користи као гориво
- Састоји се од целулозе ($C_6H_{10}O_5$), лигнина и мале количине смоле, воска и масноће
- Практично нема сумпора
- Садржај пепела незнатан
- Лако топљив пепео
- Садржај влаге је од 45 – 65 %, а после 2 године складиштења на ваздуху смањује се на 18 – 20 %
- Лака упаљивост због високог садржаја волатила
- Доња топлотна моћ органске масе износи 18,4 MJ/kg

Дрво – утицај влаге на топлотну моћ

Дрво – основне врсте

- Тврдо дрво (листопадно)
- Меко дрво (четинари)

Упоредна запремина различитих облика дрвета

$$1 \text{ m}^3 = 1,4 \text{ просторни m}^3 = 2 \text{ насипна m}^3 = 3,03 \text{ насипна m}^3$$

Компактно
дрво
(дебло)

Цепане облице
(метарске)

Цепанице
(насуते)

Дрвна сечка
(насута)

Пољопривредни остаци

- Остаци од пољопривредних усева:
  - слама
  - стабљике
  - кочанке кукуруза
  - љуске

Пољопривредни остаци

- Остаци у воћарству, виноградарству и из прераде воћа:
  - лишће
  - грањевина
  - коштице

Пољопривредни остаци

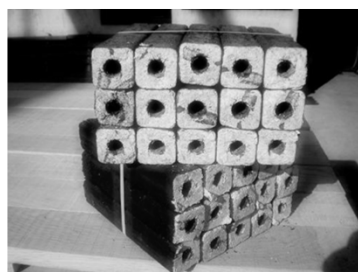
■ Проблеми:

- релативно велика запремина у односу на масу,
- мала запреминска топлотна моћ,
- пропадање кроз решетку ложишта.

■ Најпогоднији начин коришћења – превођење у погодније облике.

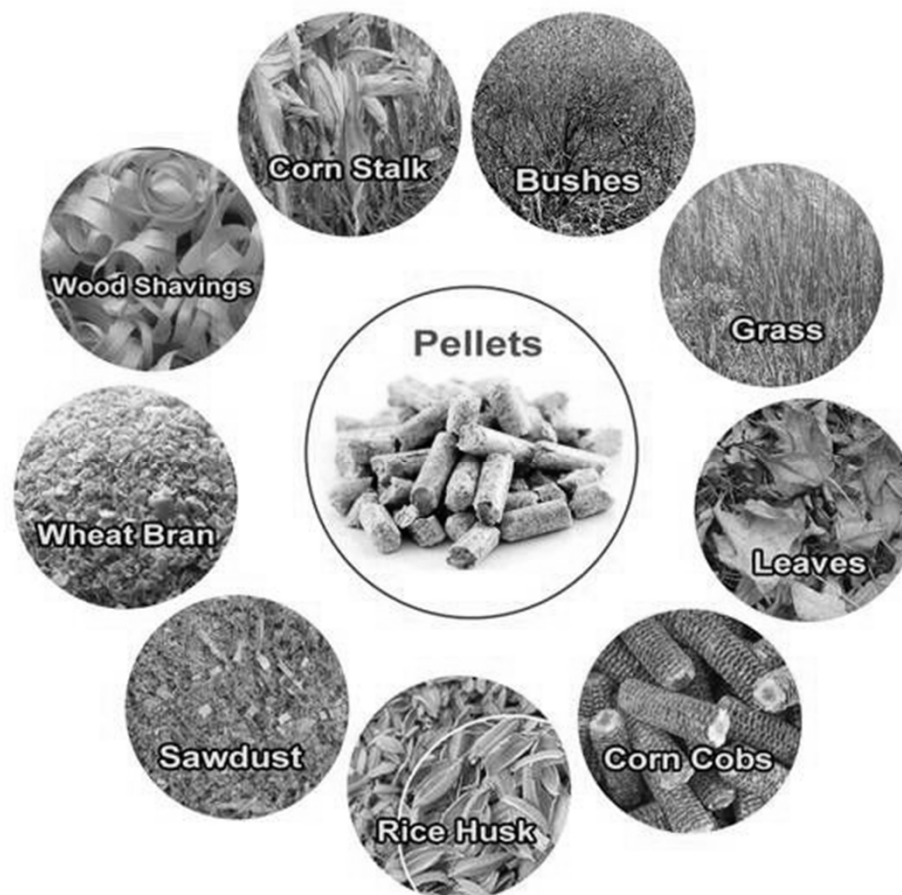

Шта све може да се прави од остатака биомасе

Шта све може да се прави од остатака биомасе

Пелетирање из корака у корак

- **Корак 1: сецкање биомасе у сецкалици**
- **Корак 2: просејавање (да се одстрани нечистоће, страна тела)**
- **Корак 3: сушење сировине**
- **Корак 4: пелетирање**
- **Корак 5: хлађење**
- **Корак 6: паковање**
- **Корак 7: складиштење и дистрибуција**

Од сировине до врхунског ложног уређаја

Корак ближе угљу – торефакција

Корак 1

Пријем и складиштење

Дрвна сечка се скупља и складишти тако да може да се користи као горива биомаса

необрађена дрвна сечка

Корак 2

Сушење

Дрвна сечка се суши коришћењем тракастог сушача са затвореним циклусом пре подвргавања торефакцији.

осушена дрвна сечка

Корак 3

Торефакција

Дрвна сечка се греје коришћењем микроталасне технологије у обртном добошастом реактору, при чему се ствара материја слична дрвеном угљу.

торификована дрвна сечка

Корак 4

Млевење и пелетирање

Торификовано дрво се меље и претвара у пелете који дају 10 % више енергије од необрађеног дрвета.

коначни производ -
торификовани пелет

Производи торефакције

Користи торефакције

✓...

Од биомасе добијемо
| скоро угаљ...

	Дрвна сечка	Дрвени пелети	Торификова- вани дрвени пелети	Дрвени угаљ	Угаљ
Садржај влаге (% <i>m/m</i>)	30 – 45	7 – 10	1 – 5	1 – 5	10 – 15
Топлотна моћ (MJ/kg)	9 – 12	15 – 17	18 – 24	30 – 32	23 – 28
Садржај волатила (% <i>m/m</i>) апс.сува маса	70 – 75	70 – 75	55 – 65	10 – 12	15 – 30
Садржај фиксног угљеника % <i>m/m</i> апс.сува маса	20 – 25	20 – 25	22 – 35	85 – 87	50 – 55
Насипна густина (kg/dm ³)	0,20 – 0,25	0,55 – 0,65	0,65 – 0,80	0,18 – 0,24	0,80 – 0,85
Запреминска густина енергије (GJ/m ³)	4,5 – 6,0	8 – 11	15 – 19	6,0 – 6,4	18 – 24
Хигроскопна својства	Хидрофилна	Хидрофилна	Умерено хидрофобна	Хидрофобна	Хидрофобна
Биолошка разградња	Брза	Брза	Спора	Нема	Нема
Захтеви за млевење	Посебни	Посебни	Стандардни	Стандардни	Стандардни
Конзистенција производа	Ограничена	Велика	Велика	Велика	Велика
Трошкови превоза	Велики	Средњи	Мали	Средњи	Мали

Процес торефакције

■ ФИЛМОВИ:

- ENGR 3124 - Biomass Torrefaction.mp4
- 90.000 Tons BioCoal Torrefaction Plant - Stramproy Green - Steenwijk, The Netherlands.mp4

Алге

- Примитивне биљке које конвертују сунчеву енергију.
- Гаје се у специјално конструисаним базенима.
- **Захтевају велике површине за узгајање и велике количине воде.**
- **Служе највише за производњу биодизела.**

Алге - производња

Преглед течних биогорива

Врста биогорива	Назив	Сировина	Технологија конверзије
Чисто биљно уље	Чисто биљно уље, Право биљно уље	Уљарице (нпр. уљане репице, палмино уље, соја, уљана репица, Јатрофа, рицинусово, ...)	Екстракција хладним цеђењем
Биодизел	- Биодизел од енергетских култура: метил и етил естри масних киселина - Биодизел од отпада	- Уљарице (нпр. уљане репице, палмино уље, соја, уљана репица, Јатрофа, рицинусово, ...) - Отпадно уље од кувања/пржења	- Екстракција, хладним и топлим цеђењем, пречишћавање и трансестерификација - Хидрогенизација
Биоетанол	Конвенционални биоетанол	Шећерна репа, шећерна трска, житарице	Хидролиза и ферментација
Био-ЕТВЕ		Биоетанол	Хемијска синтеза

Производња течних биогорива

- Биогорива 1. генерације – производе се од сировина које се користе за људску или сточну исхрану.
- Биогорива 2. генерације – производе се од сировина које се користе од остатака производње сировина које се користе за људску или сточну исхрану или наменских биљака за производњу енергије.
- Биогорива 3. генерације – производе се од алги.

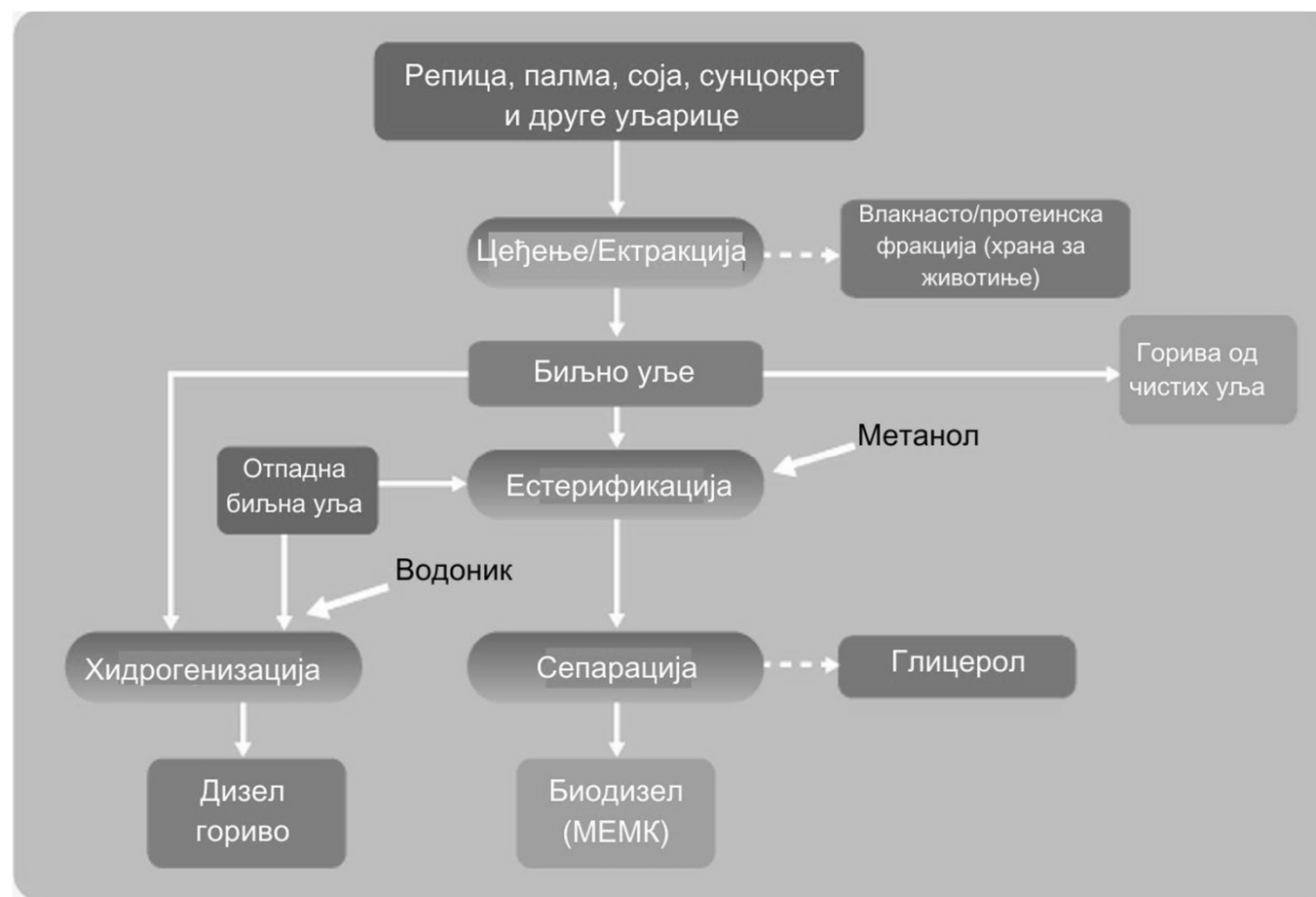

Производња течних биогорива - приноси

Усев	Биогориво	Принос (t/ha)	Ефикасност претварања (dm ³ /ton)	Принос биогорива (dm ³ /ha)
Шећерна репа	Етанол	46,0	110	5060
Шећерна трска	Етанол	65,0	70	4 550
Маниока	Етанол	12,0	180	2 070
Кукуруз	Етанол	4,9	400	1 960
Пиринач	Етанол	4,2	430	1 806
Пшеница	Етанол	2,8	340	952
Сирак	Етанол	1,3	380	494
Уљана палма	Биодизел	20,6	230	4736
Соја	Биодизел	2,7	205	552
Сунцокрет	Биодизел	3,0	320	952

Производња биодизела

Производња биоетанола

